

de Landeigenaar in Vlaanderen

BELGIË - BELGIQUE
P.B.
3990 PEER
12/3118

LANDELIJK VLAANDEREN | VERENIGING VAN BOS- LAND EN NATUUREIGENAARS V.Z.W. | NR 47 | TRIMESTRIEEL | FEBRUARI, MAART, APRIL 2010

Inhoud

- blz. 01** Woord van de voorzitter
- blz. 03** Het belang van publieke diensten in de opkomende hervorming van het GLB van de EU
- blz. 04** Zakelijk rentmeester met ideale doelen
- blz. 06** Algemene Ledenvergadering van 17 juni 2010 te Overijse
- blz. 08** Geen successierechten op de erfenis van een landbouwbedrijf
- blz. 09** 1 miljoen Bomen voor Vlaanderen
- blz. 10** Periode van IHD-inspraak is begonnen

Voorzitter Philippe Casier

Woord van de voorzitter

Het jaar 2010 wordt ontegensprekelijk een belangrijk jaar wat betreft de publieke perceptie van fundamentele evoluties in onze landelijke gemeenschap, in het zog van (elders) wijdbeschrevene wereldtransities.

Het jaar begon met veel emoties rond de **Klimaat Conferentie in Kopenhagen**. Er was enorme media-, publieke- en politieke belangstelling op deze samenkomst die uiterst belangrijk was maar wellicht slechts uitmondde op een show met weinige of, voor sommigen zelfs, teleurstellende resultaten. Er wordt nu druk gecommuniceerd over de oorzaken van deze halve mislukking, over het vervolgtraject, over de pertinentie van de aanpak of zelfs over die van het klimaatprobleem zelf dat hier en daar wordt betwist. Dit toont aan hoe maatschappelijke discussies op wereldniveau moeilijk zijn. Het positieve is wel dat ze plaats vinden!

Op hetzelfde stramien beoordelen wij de komende discussies over de toekomstige **gemeenschappelijke landbouwpolitiek van de Europese Unie** en ook het desbetreffend budget na 2013. Voorbereidend werk wordt daarom nu en dan publiek gemaakt, weliswaar met standpunten medegedeeld door betrokken partijen.

Een van de knelpunten ervan is de **fundamentele wisselwerking**, bij het beheer van gronden, tussen de **voedselproductie** (met groeiende vraag naar en met schaarste aan cultuurgronden en hogere milieuvoetdruk door verhoogde levensstijl) en **milieu-kwaliteit** (verlies aan biodiversiteit, degradatie van de kwaliteit van water, lucht en grond en landschap en, niet het minst, de koolstofproductie). De toenemende vraag naar vermarktbaar landbouwproducten gaat niet gepaard met voldoende begeleidende milieuzorg (verschaffen van voldoende "goede zorg" en vermijden van "slechte effecten"). Inderdaad, die wissel is niet geregeld door een markt en er ontstaat een groeiende kloof (marktefficiëntie) tussen de hogere verwachting en de noden van de maatschappij en de zuiver economische productieparameters.

Het probleem is het **kwantificeren** van de diffuse, interactieve, niet economische milieu parameters, het **bepalen** van wat nodig is, de waarde en de betaalbare kost, in hoever de bestaande instrumenten (bv. klassieke natuurbeheer, beheersovereenkom-

© L. Bogarts

De Landeigenaar in Vlaanderen is een uitgave van Landelijk Vlaanderen vzw. - Lambermontlaan 410 - 1030 Brussel - tel 02 217 27 40 - fax 02 217 27 43
info@landelijkvlaanderen.be - rekening nr. 335-0442690-28
v.u. B. de Lophem - www.landelijkvlaanderen.be

(Woord van de voorzitter : vervolg)

foto : © Taskforce

sten...) kunnen dienen om de verdere degradatie van milieu te counteren zonder de voedselproductie te schaden, welke **nieuwe instrumenten** hieromtrent nodig zijn en wie de **kosten** zal dragen. Een element van de oplossing ligt in het bepalen van regels en aansporingen voor zogezegde **vermarktbaar** “ecosysteemdiensten”, die immers aanvullend moeten zijn met de bestaande vermarktde producten. Landbeheerders moeten die diensten (bv. zuiver water, landschapszorg, biotoopbehoud, koolstofopslag) op contractuele basis leveren aan een markt die, ten gevolge van een reguleringsinitiatief van de overheid, de betaling verzekert door de “producent” van de goederen zelf, de “consument” ervan of de gemeenschap.

Daarom is, naast het klimaatprobleem, deze **evolutie** essentieel voor het toekomstig landbeheer en overtreft zij de gebruikelijke dagelijkse bezorgdheden omtrent klassieke landbouw, bosbouw, pacht, successie enz. De **ware relatie** tussen producenten/consumenten, eigen productie/import, rol eigenaar/pachter, intensiviteit/extensiviteit, landbouw/natuur, privé/publiek wordt de kern van de zaak. Dit vergt een nieuwe aanpak met immense uitdagingen wat betreft kwantificatie, modellering, parameterisering, regulering en financiering.

De wetenschappelijke basis hiervoor is nog heel summier. Er wordt eigenlijk nog met de “natte vinger” gewerkt. Gezien het belang voor de toekomstige Europese landbouwhervorming en het desbetreffend budget worden in betrokken kringen gepoogd hieromtrent de juiste probleemstelling te formuleren, met elementen van antwoord.

Het Belgische Voorzitterschap van de Europese Unie, in de tweede helft van 2010, zal de gelegenheid bieden om hierover te debatteren. Het EEAC, dat de Europese milieuviesraden groepeerd, zal een jaarconferentie te **Brugge** houden op 15 en 16 **oktober**. De Vlaamse overheid, samen met de andere Gewesten, zal op 8 **september** ook een conferentie houden in **Gent** over aanverwante problemen. Een “Forum for the Future of Agriculture” heeft plaats gehad in **Brussel** op 16 maart 2010 en heeft

de politiek en de economie van wereldvoedselaanbod en van wisselwerking met klimaatsverandering behandeld (<http://www.forumforagriculture.com/>). Dit zijn allemaal gelegenheden voor onze leden om met dit nieuw maatschappelijk probleem vertrouwd te geraken!

De internationale organisatie van landbeheerders, ELO, is al lang erg actief bezig met dit thema. Ze heeft in de schoot van de Rise Foundation een **Task Force** opgericht en een **publicatie** uitgegeven onder de naam “**Public goods from private land**” (hoe een markt voor milieudiensten kan ontstaan) waarbij, naast de overheid, private partners de kloof kunnen helpen opvullen (**zie <http://www.europeanlandowners.org>**)

Wij zullen tevens dit punt op de agenda plaatsen van onze komende Algemene Leden- Vergadering. Het heeft immers een wezenlijke invloed op de wel bekende concepten: eigendomsrecht, pachtrelatie, verantwoordelijkheid tegenover de gemeenschap en economische werking.

Als **landbeheerders** zijn wij betrokken bij deze **dualiteit** “voedsel/milieu” op wereldniveau, op Europees niveau en in onze eigen regio, soms met eigen bijzonderheden zoals bv. de relatie landbouw/voedselproductie en pachtcontract/ecosysteemdiensten. In veel andere landen zou de achteruitgang van landbouw een ontvolking van het platteland betekenen en de milieukwaliteit in sommige aspecten verbeteren ten nadele van voedselproductie. In een verstedelijkt Vlaanderen, zoals in een aantal andere gelijkaardige regio’s, zou de vermindering van de landbouw een nog grotere verstedelijking veroorzaken en dus een verergering van het milieuprobleem teweeg brengen ook al ten nadele van de voedselproductie. In Vlaanderen is blijkbaar deze tegenstelling genuanceerder.

> **Philippe Casier**
Voorzitter Landelijk Vlaanderen

[Landbouw]

Vooral misbruik aanpakken

foto : © bogert.be

Hoe tevreden of ontevreden zijn de landbouw, de landeigenaars en de overheid over de Belgische pachtwet? Wat zijn voor hen de voor- en nadelen van onze wetgeving? We vroegen het aan drie specialisten met verschillende achtergrond: *Rudy Gotzen*, docent agrarisch recht aan de KULeuven, *Leo Van den Eynde* van het Departement Landbouw en Visserij, en notaris *Bernard Boes* uit Kortrijk.

Werkt de pachtwet contraproductief voor de land- en tuinbouw?

RG: De pachtwetgeving is een heel beschermende wetgeving voor de landbouw en dat betekent dat je moet opletten dat je niet overbeschermt. We ervaren alleszins dat landeigenaars in een aantal gevallen weigerachtig zijn om te verpachten. Dat toont onder meer het Boerenbondcongres van eind 2006 aan, waar zeven op de tien aanwezigen ervoor pleitte om de pachtwetgeving te optimaliseren. Daarnaast blijkt dat een aantal mensen moeilijk aan grond raakt om te pachten.

BB: We mogen niet vergeten dat de pachtwetgeving stamt uit een tijd toen de relatie pachter-verpachter helemaal anders was. Vandaag is die band een professionele economische relatie geworden. Het is alleen jammer dat de wetgeving niet mee geëvolueerd is. Daardoor heeft de eigenaar schrik om aan een toekomstgericht landbouwbedrijf te verpachten, omdat hij zijn grond dan economisch kwijtspeelt.

Worden de eigenaars te zwaar benadeeld?

LVE: Dat weet ik niet. Het Burgerlijk Wetboek, de grondwet en het Europese Verdrag van de Rechten van de Mens bepalen expliciet dat het eigendomsrecht niet absoluut is. De overheid heeft, met het oog op het maatschappelijk belang, het recht om landbouwers bedrijfszekerheid te bieden. Landbouw is niet al-

leen economisch belangrijk, maar is ook van strategisch belang voor de voedselproductie en voor het in stand houden van het platteland.

BB: Toch denk ik dat het ook voor de landbouw niet goed is dat een eigenaar die de kans heeft vrije grond een bestemming te geven, alternatieven naast de pachtwetgeving zou zoeken. Momenteel stopt ongeveer 2 à 3 procent van de Vlaamse landbouwbedrijven. Een groot deel van die gronden worden uit het pachtstelsel gehaald ten voordele van recreatieve of agro-industriële activiteiten. Die percelen blijven wel landbouwgrond maar komen niet meer ter beschikking van jonge bedrijven, tenzij de landbouwer zelf aankoopt. In dat geval kan hij het geld niet meer aan andere productiemiddelen besteden.

'Na de bankencrisis waren veel mensen tevreden met hun belegging in grond.'

Is landbouwgrond vandaag een interessante investering?

RG: Ja. Zeker na de recente bankencrisis zullen veel mensen tevreden zijn dat een deel van hun kapitaal uit grond bestond. Een perceel landbouwgrond heeft een hoge kapitaalsvastheid. Het zal niet snel in waarde dalen, maar je moet er niet in investeren als je het geld niet een aantal jaar kunt missen. Het is een beleggingsproduct waarbij je, afgezien van de beperkte jaarlijkse pachtvergoeding, maar zeer af en toe kunt cashen.

BB: Grond die niet onder het pachtstelsel valt, kan wel interessant zijn. Maar grond onder pacht kan niet met de andere beleggingen concurreren. Ik denk dat alleen een spaarboekje vandaag minder opbrengt per jaar. In mijn streek betaal je voor een doorsnee perceel van één hectare ongeveer 30.000 euro. Qua pachtinkomsten krijg je daar jaarlijks ongeveer 250 euro voor terug. Het klopt wel dat er bij lange pacht een aantal fiscale voordelen zijn en dat je grond tot op heden in waarde gestegen is. Tien jaar geleden zou dat perceel waarschijnlijk iets minder dan 20.000 euro hebben gekost.

Op welke manier kan het verpachten van gronden aantrekkelijker worden gemaakt?

LVE: Het is bij landeigenaars nog onvoldoende bekend dat ze een fiscaal voordeel en hogere pachttarieven kunnen genieten als ze voor lange pacht opteren (zie ook p. 7, nvdr.) Daarnaast ligt al een tijd de piste op tafel om de successie- en schenkingsrechten voor langdurig verpachte landbouwgrond deels of volledig kwijt te schelden. Die regeling is geïnspireerd op een maatregel voor bos- en natuurgebieden en sluit aan bij het jongerenactieplan van de Vlaamse regering. Het voordeel is ook dat dit, in tegenstelling tot de pachtwet zelf, een regionale bevoegdheid is.

BB: Ik hoop dat hier snel een politiek draagvlak voor wordt gevonden, want ik merk daar op het terrein een laaiend enthousiasme voor. Dit zou veel landeigenaars over de streep trekken om, ondanks het strakke keurslijf van het pachtstelsel, toch opnieuw te verpachten. Bovendien heeft ook de overheid er iets aan omdat er dan minder constructies zouden worden opgezet, waardoor de schatkist meer dan alleen de successierechten misloopt. Grond maakt meestal deel uit van het familie-erfgoed en dan is het een erg aantrekkelijk idee om dat voordelig te kunnen doorgeven.

Zijn er nog andere mogelijkheden?

BB: Wat mij ook niet onbelangrijk lijkt, is dat het risico wegvault dat je landbouwgrond plots aan waarde vermindert doordat hij bijvoorbeeld in VEN-gebied of nulbestedingsgebied of iets dergelijks komt te liggen. De gemeenschap zou moeten opdraaien voor het waardeverlies dat een individu lijdt om dat soort maatschappelijke wensen te realiseren.

RG: Sinds kort zijn er op dat vlak maatregelen getroffen. De overheid verbindt zich ertoe om in dergelijke gevallen de grond aan te kopen tegen de huidige marktwaarde. Net zoals bij een onteigening wordt, onder meer via het comité van aankoop, een marktconforme prijs bepaald door de Vlaamse Grondenbank.

'Het vermijden van successierechten zou veel landeigenaars over de streep trekken.'

Bewijst de kloof tussen de jaarlijkse pachtvergoedingen en seizoenpacht dat er iets misloopt?

LVE: Niet direct. Seizoenpacht heeft nu eenmaal een andere marktwaarde dan pacht op langere termijn. Via seizoenpacht kun je op een landbouwbedrijf zonder veel investeringen je productie gevoelig opdrijven. Daar staan ook weinig rechten tegenover inzake bedrijfszekerheid op langere termijn. Bovendien is de echte waarde van een perceel moeilijk te bepalen. De opbrengst speelt mee, de oriëntatie, de grootte van het perceel, maar ook de individuele situatie van de bieder enzovoort. Net zoals bij een huis is een stuk grond waard wat iemand ervoor wil geven.

RG: Wat wel moet aangepakt worden, is dat landbouwers die eigenlijk gepensioneerd zijn, blijven pachten en via seizoenpacht hun boterham verdienen. Want daardoor dwarsbomen ze jongere landbouwers bij de uitbouw van hun bedrijf. De laatste tijd zie ik gelukkig dat vrederechters, anders dan een aantal jaar geleden, in deze gevallen wel durven over te gaan tot pachtontbinding wegens verboden onderpacht.

Klopt het dan dat niet de pachtwet maar vooral een aantal misbruiken moeten worden aangepakt?

LVE: Pijnpunten in de pachtwetgeving zijn onder meer de on-eigenlijke seizoenpacht en ook de herstellings- en verzekeringskosten bij verpachte gebouwen. Het invoeren van een fiscale vrijstelling van schenkings- en successierechten bij bepaalde langetermijnpachten zou kunnen bijdragen tot een betere verhouding tussen pachters en verpachters.

BB: Ik denk het wel. Een pachtwet moet blijven bestaan en bestaande pachtovereenkomsten dienen zelfs in de toekomst te worden geëerbiedigd. In ieder geval moeten op de eerste plaats de uitwassen aan beide zijden worden weggewerkt. Het stuit mij ook tegen de borst wanneer een jonge landbouwer plots zijn rechten verliest door sluwe streken van een landeigenaar. Als jurist vind ik dat overeenkomsten er zijn om nageleefd te worden. Daarbij moeten we interpreteren naar de geest van de wet: wat heeft de wetgever gewild en wat zou hij vandaag willen? De landbouwer moet rechtszekerheid krijgen, maar tegelijk moet een investering in grond ook interessant blijven in vergelijking met andere beleggingen.

'De laatste tijd gaan vrederechters wel over tot pachtontbinding wegens verboden onderpacht.'

RG: Ik ben er ook voorstander van om alleen een aantal kleine zaken aan te passen, zoals de hierboven aangehaalde vrijstelling van schenkings- en successierechten. De rechtszekerheid en de landbouw zouden er ook baat bij hebben mochten we de oneigenlijke seizoenpacht die ik hierboven al aanhaalde, kunnen inperken. Maar de basis van onze pachtwet is fantastisch: we zijn het enige land dat de vrijheid van contracten zo hoog in het vaandel draagt. Dat is een belangrijke motor voor onze economie. Iets nieuws zoals een windmolen is niet per definitie verboden, je vindt er wel een oplossing voor in een contract. Pas als er problemen zijn, val je terug op de pachtwet om je geschil te regelen.

NB. Dit interview werd gerealiseerd door VILT (Vlaams Infocentrum Land- en Tuinbouw) en is terug te vinden op de website: <http://www.vilt.be> in de rubriek 'Duiding'

[Leefmilieu]

Een uniek voorbeeld van Europees natuurbehoud: het Life+ TripleE project in het Vijvergebied van Midden Limburg

© Louis Bogaerts

26 MAART 2010 - FANNY VAN DER LOO

Op 26 maart jongstleden vond in Hostellerie de Kluis te Heusden-Zolder een belangrijk evenement plaats: de perspresentatie van het **Life + Triple E Project**.

Onder coördinatie van de European Landowners' Organization (ELO) en in aanwezigheid van belangrijke politieke personen werd het startschot van dit project gegeven. De voorzitter van de lokale landeigenaarsorganisatie OVML vzw, Eric Smeets, verwelkomde alle deelnemers, waarna Secretaris-Generaal van ELO, Thierry de l'Escaille een historische inleiding van het project gaf. De coordinator van het project, Arne Vanden Bogaerde, gaf een gedetailleerde presentatie van de missie en doelstellingen, terwijl de vertegenwoordiger van de Europese Commissie, Mijnheer Robert Flies een betoog hield over het Europese belang van het project. Ter afsluiting sprak Mevrouw Iris Lauwaert, de vertegenwoordigster van Minister voor Natuur, Cultuur en Leefmilieu Joke Schauvliege, over de samenhang tussen de doelen van het project enerzijds en de prioriteiten van de Vlaamse Regering anderzijds.

Een wandeling door het gebied met als symbolische afsluiting het omhakken van een boom door Iris Lauwaert sloot het geheel in stijl af.

Het Life+ Triple Project is een bijzonder en uniek samenwerkingsverband tussen private en publieke partners rond het ecologisch herstel van het Vijvergebied Midden Limburg. Het project zal in het Vijvergebied Midden Limburg de leefomgeving van Europees belangrijke diersoorten zoals de Roerdomp en de Boomkikker verbeteren. Aan het publiek wordt een boeiend verhaal verteld over de historie, de viskweek, de vijvers, het Europees belang van het gebied en over samenwerking.

De term 'Triple E' wijst op de drie pijlers waarop dit project berust, nl. Ecologie, Economie en Educatie. Ook dit geeft een bijzondere dimensie aan het project. Life+ Natuur projecten zijn immers op de eerste plaats gericht op de verbetering van Europees waardevolle natuurzones, de zogenaamde Natura2000 gebieden. Maar om deze herstelmaatregelen ook een maatschappelijk aanvaard draagvlak te geven, wordt ook gezocht naar een economische meerwaarde. En via het educatieve luik wordt geprobeerd om alle bezoekers te overtuigen van de belangrijke natuurwaarde van dit gebied zodat zij begrijpen waarom de herstelmaatregelen nodig zijn.

De partners zijn er immers van overtuigd dat alleen zo een duurzame basis kan gecreëerd worden voor de verdere ontwikkeling van het gebied.

SITUERING VAN HET PROJECTGEBIED

Het project zal uitgevoerd worden in het Vijvergebied Midden Limburg of meerbepaald 'de driehoek' gevormd door de N74 Hasselt-Zonhoven ten oosten, de E314 ten noorden en het Albert kanaal ten zuiden.

Het gebied omvat de grootste concentratie aan vijvers in België met onder meer de vijvers van Terlaemen en Vogelsanck. Ook het domein Kiewit dat ten oosten van deze driehoek ligt is opgenomen. Het volledige projectgebied beslaat zo'n 4.500 ha en situeert zich binnen De Wijers. Het project De Wijers kende op 12 februari haar startschot. Beide projecten zullen in nauwe samenwerking gebeuren.

Wat houdt het Life+ Triple E project precies in?

Het project heeft 5 hoofddoelen:

1. Ecologische verbeteringen gericht op Europees belangrijke soorten zoals de Roerdomp en Boomkikker en habitattypes zoals heide
2. Een nauwe samenwerking aangaan met de private landeigenaren in het gebied en met alle andere betrokken partijen
3. Volgens een Triple E aanpak te werk gaan, wat staat voor een versterkt samengaan van Ecologie, Economie en Educatie
4. Het brede publiek informeren over de inspanningen rond het behoud van de Europese natuur en biodiversiteit
5. Een voorbeeldproject zijn voor Europa over de samenwerking met private landeigenaren in het beheer van Europees belangrijke natuur(gebieden).

Met de steun van de Europese Unie (Life+) en een budget van

© Louis Bogaerts

2,7 miljoen euro zal het project vier jaar lopen en aan de bezoeker zeker niet onopgemerkt voorbijgaan. Naast grootschalige terreinwerken zijn er ook heel wat communicatieve en educatieve acties voorzien.

DE TRIPLE E

De Triple E aanpak staat voor de synergie tussen Ecologie, Educatie en Economie. Tussen elk van deze aspecten bestaat een wederzijdse link.

Het eerste element van de Triple E aanpak is de Ecologie, waar grote nadruk op gelegd zal worden.

Zo zal de bezoeker merken dat er landschappelijk een aantal zaken zullen veranderen. Om de natuurwaarde van het gebied verder te verhogen zullen bijvoorbeeld aan meer dan 80 vijvers werken worden uitgevoerd zoals afgravingen, dijk- en oeverherstel en rietaanplanting. Het meest opvallende zal wellicht het openmaken van het landschap zijn waarbij op verschillende dijken, meer dan tien kilometer in totaal, bomen en struiken zullen worden verwijderd. Dit is belangrijk om enerzijds de dijken te beschermen tegen lekkage door wortelgroei en anderzijds om de vijver- en oevervegetatie opnieuw meer licht te bieden.

Ook voor de Roerdomp zullen de vijvers zo toegankelijker worden omdat deze vogel open aanvliegroutes nodig heeft. Verwacht wordt dat dankzij al deze dijk- en vijverwerken maar liefst 15 koppels Roerdomp in het gebied een geschikte broedplek zullen vinden en zo het voortbestaan van deze bijzondere

soort in Vlaanderen en Europa beter helpen verzekeren. Naast deze grote vijverwerken zullen er ook kleinschaligere werken worden uitgevoerd voor de tweede doelsoort van het project, namelijk de Boomkikker. Deze zeldzame kikker met een opmerkelijke hoge aaibaarheidsfactor zal zijn toekomst verzekerd zien door het aanleggen en verbeteren van 20 geschikte voortplantingspoelen. Deze moeten open en zonnig zijn voor een goede opwarming en het water moet visvrij zijn om de overlevingskansen van de dikkopjes te maximaliseren. Daarnaast zal er in de buurt van de poelen voldoende geschikt leefgebied worden voorzien, bestaande uit voornamelijk open, vochtige ruigtes. Tot slot zullen er ook in de zeer waardevolle natte en droge heidegebieden verbeteringswerken worden uitgevoerd zoals plaggen (afgraven van de bovenste laag) en terugdringen van overmatige houtopslag (bomen en struiken).

Wat betreft het tweede aspect, de **Educatie** (en bijkomende

© Louis Bogaerts

Communicatie), zal het project een hoge educatieve waarde hebben. Zo zullen de inwoners en bezoekers van het gebied en de regio maximaal op de hoogte worden gehouden van de inhoud en de voortgang van het project. Zo komt er bijvoorbeeld voor de werken van start gaan lokaal een speciale infovergadering en zullen er op de plaatsen waar werken worden uitgevoerd informatieborden worden geplaatst. Via de projectwebsite en de websites van de projectpartners zal het project ook volledig te volgen zijn. Er zal bovendien jaarlijks een projectkrantje aan zo'n 30.000 in- en omwonenden bedeed worden. Voor de bezoeker brengt het project nog wat extra troeven met zich mee, namelijk extra wandelpaden, kijkhutten en -wanden, webcams op bijzondere plaatsen, interactieve tentoonstellingen in de gemeente Zonhoven en op het domein Kiewit, aangepaste wandelkaarten, een extra parking, extra informatieborden, gespecialiseerde gidsenwandelingen en een educatiepakket voor scholen. Er zal ook een videodocumentaire worden gemaakt over het project dat op Europees niveau als voorbeeldproject zal rondgaan om mensen te inspireren nauwer samen te werken voor het behoud van de Europese natuurwaarden. Tot slot zullen ook twee Europese conferenties over het project worden georganiseerd.

Het derde aspect, de **Economie**, is ook van groot belang voor het project. Enerzijds heeft het project een economische waarde voor de lokale partners aangezien het bezoekers werft en werk verschaft. De economie levert dus de middelen voor het behoud en de verbetering van de ecologie. Anderzijds levert het ecolo-

gisch herstel van het gebied ook 'ecosysteem diensten' die een economische waarde hebben, zoals grondstoffen, voeding, gezondheid en bescherming (water, lucht, etc), toerisme, gezond wonen en werken, etc.

Met de 'Triple E' aanpak wil het project extra aandacht schenken aan het belang van het samengaan van ecologie en economie en de sleutelrol die educatie daarin speelt.

Centraal staat de synergie tussen de drie aspecten. Ecologie wordt gelinkt aan educatie en economie, terwijl educatie op zichzelf van invloed is op de economie en de ecologie. Op haar beurt, beïnvloedt de economie ook weer de ecologie en de educatie. Een voorbeeld is dat bij ecologisch vijverherstel ook rekening kan worden gehouden met viskweek.

Een vijver wordt minder rendabel voor een viskweker wanneer er teveel riet in het midden groeit. Door de overmatige begroei-

ing van wilgen op de oever van de vijver te verwijderen kan het riet verplaatst worden naar de oevers en wordt de vijver beter voor de Roerdomp (ecologie) en voor de viskweker (economie). Dankzij de uitgewisselde ervaring en kennis (educatie) komt men tot dergelijke oplossingen.

Een ander voorbeeld vormt het plaatsen van webcams in het gebied. Dit is educatief, omdat er geleerd kan worden over de ecologie en schoonheid van het gebied. Het is ecologisch, omdat het de verbondenheid en inzet stimuleert en ook de kwetsbare zones vrijwaart. Het is ook economisch, aangezien het een aandachtstrekker is voor de promotie van het gebied.

Zo wordt bij elke actie nagegaan hoe de relatie tot de Triple E is en hoe dit verbeterd kan worden en waar nog meer potentieel voor de toekomst ligt.

Het project is niet voor niets uniek te noemen. Het is de eerste maal dat een natuurbehoudproject van dergelijke omvang zoveel verschillende partijen verenigt en niet in het minst de groep van private landeigenaren. Maar liefst de helft van de natuurwerken zal uitgevoerd worden op privaat terrein. In totaal zullen 7 projectpartners acties uitvoeren in het project: De European Landowners' Organization asbl (ELO) neemt de coördinatie op zich en voert een groot deel van de communicatie acties uit. De vzw Ontwikkeling Vijvergebied Midden Limburg (OVML) staat in voor de contacten met de private landeigenaren en de ecologische werken die op hun terrein zullen worden uitgevoerd. Het Regionaal Landschap Lage Kempen (RLLK) voert enkele educatieve acties uit (een studie, een educatiepakket voor scho-

len, bijscholing voor gidsen, twee webcams in het gebied) en een aantal verbeteringen voor wandelaars (paden, borden, herkenningstekens en wandelkaarten). De vzw Limburgs Landschap zorgt voor enkele ecologische verbeteringswerken die gericht zijn op voornamelijk de boomkikker en natte en droge heide. De stad Hasselt zal op domein Kiewit enkele vijvers ecologisch verbeteren en een educatieve tentoonstelling over Natura2000 openen voor het brede publiek. De gemeente Zonhoven vertelt het verhaal van de bijzondere rol van viskweek in het gebied via een tentoonstelling en een wandelparcours rond de viskweekvijvers. Tot slot zorgt het Agentschap voor Natuur en Bos voor de uitvoering van de andere helft van de ecologische acties. Het ANB zal ook instaan voor de monitoring, de ecologische studies, het beheerplan, een studie rond communicatie, de extra parking en kijkhutten. Daarnaast zijn er nog 4 nauw betrokken waarnemende partners: de Provincie Limburg, de gemeente

Heusden-Zolder, de Vlaamse Landmaatschappij en Natuurpunt Limburg. Zij helpen ervoor te zorgen dat het project in goede afstemming verloopt met andere belangrijke initiatieven en projecten in en rond het projectgebied zoals onder meer het project De Wijers.

Na afloop van het project moeten de uitgevoerde verbeteringen uiteraard voor langere tijd in stand gehouden worden. Natuurbeheer is nog steeds een dienst die geld kost of een vrijwillig engagement vraagt.

Maar een vrijwillig engagement is meestal slechts mogelijk dankzij de beschikbaarheid van inkomsten uit andere hoek (bvb. subsidies, erfenis, uitkering, verkoop, diensten, etc.). Dit gaat gelijk op voor een landeigenaar als bijvoorbeeld voor een vrijwilliger uit de stad.

Het Life+ project laat goed zien hoe de private landeigenaar zich kan inzetten voor het behoud van natuur en daar ook financiële steun voor kan verkrijgen.

> *Voor meer informatie: Arne Vanden BOGAERDE*
+ 32 (0)2 234 30 00, rural2@elo.org

[Leefmilieu]

“Publieke Goederen geleverd door private landeigenaren”

EEN STUDIE VAN DE RISE FOUNDATION

foto : © Taskforce

In de zomer van 2008, heeft de RISE Foundation een ‘Task Force’ bijeengebracht om de mogelijkheden te overwegen met betrekking tot de levering van publieke diensten door landbeheerders en om de prioriteiten voor publieke en private steun voor het Europese platteland op te stellen. Het doel was om te proberen om een beleidskader op te stellen en, indien mogelijk, een quantitative schatting te geven van de omvang en schaal van die diensten die afkomstig zijn van multifunctioneel land management maar die geen marktwerking kennen enerzijds, en om naar de verschillende manieren te kijken waarop deze diensten geleverd zouden kunnen worden.

Onder de leiding van Professor Allan Buckwell, tevens Directeur Beleid van ELO and de CEO van de RISE Foundation Corrado Pirzio-Biroli, werkte de Task Force, die verscheidene academici en hooggeplaatste ambtenaren van de Europese Commissie samenbracht- zo’n 18 maanden aan het eindrapport Public Goods from Private Land.

Het rapport is op verschillende evenementen aan het wijde publiek gepresenteerd: aan de pers tijdens een lunch in December 2009 in het Europees Parlement, met als gastheer de Europarlementariër en Voorzitter van de Commissie Landbouw en Plattelandsontwikkeling van het Europees Parlement, Paolo de Castro; aan de Europese specialisten van het Parlement, de Commissie, de Permanente Vertegenwoordigingen en NGOs in Februari 2010; en aan de 1000 deelnemers van het “Derde Forum for the Toekomst van Landbouw” (the 3rd Forum for the Future of Agriculture”) op 16 maart jl.

Deze grote conferentie, georganiseerd door Syngenta en ELO, is voor de derde maal georganiseerd en bespreekt uitvoerig hoe de landbouwsector de doelen van voedselveiligheid en bescherming van milieu kan combineren. Het thema van de dag was

‘de Politiek en Economie van Voedsel Veiligheid versus Klimaatverandering’. Leidende politici zoals EU Commissaris voor Milieu Janez Potočnik, Europarlementariërs de Castro, McGuinness en Böge, academici zoals Professor Bhagwati, en experts, zoals Ariel Brunner (Birdlife International), Crispin Tickell (voormalig adviseur Margaret Thatcher), Tassos Haniotis (Europese Commissie) en vele anderen, debatteerden over het belang van de verzoening tussen landbouwproductie en milieubescherming.

Het publiek discussieerde mee over hoe Europa haar verantwoordelijk kan nemen en gaf aan dat landbeheerders, zoals private landeigenaren, een grote rol kunnen spelen voor natuurbehoud en -bescherming, maar dat zij daarvoor wel gesteund moeten zijn middels beleid en budget. Het thema van de publieke diensten die landbeheerders kunnen en moeten leveren vormde een rode draad gedurende de dag.

Het Forum biedt bovendien een uitgelezen kans om de Vlaamse belangen aan het Europese speelveld te laten zien. De ELO nodigt U daarom alvast van harte uit om deel te nemen aan het Vierde Forum dat in Maart 2011 zal plaatsvinden. Informatie over het jaarlijkse forum is te vinden op www.forumforagriculture.com. Om mee te discussiëren, video’s en foto’s van de dag zelf te zien of speeches te lezen, nodigen we U uit om U te in te schrijven op <https://forumforagriculture.trustedarea.net>.

Het moge duidelijk zijn dat het concept van publieke diensten geleverd door land managers veel politieke en media aandacht krijgt. De Europese Unie en haar burgers lijken het belang van het concept in te zien en lijkt te willen dat de landbouwsector meer doet voor het behoud van het milieu. Maar hoe het concept precies moet uitwerken in de praktijk is een tweede.

Het RISE rapport probeert exact dat te beschrijven: het geeft eerst een schets van de context, de definitie, de beschikbare data en geeft vervolgens aansporingen voor de Europese Unie om bepaalde beleidsinstrumenten en beslissingen te bepalen. Het probeert op deze wijze duidelijk te maken aan het Europese speelveld dat hoe het GLB hervormd zou kunnen worden en

bewijst dat het budget van het GLB van groot belang is. Hieronder vindt u in het kort het betoog dat RISE samen met de ELO houdt om het Europese speelveld ervan te vergewissen dat de Europese landeigenaren een belangrijke rol en verantwoordelijkheid hebben.

DE CONTEXT

De wereld ondergaat een overgang die een nieuwe demografische, klimatologische, ecologische en economische realiteit weerspiegelt. Deze nieuwe realiteit is ingeluid door verscheidene trends: voortdurende mondiale bevolkingsgroei, verspreiding, economische globalisering, veranderende levensstijlen, een groeiende beperking van natuurlijke bronnen zoals olie en mineralen, vruchtbare grond en schoon water, een toenemende energie vraag met een tekort aan schone energie, en klimaatverandering. Deze trends veranderen niet alleen het milieu alsmede de conventionele goederensector, niet alleen wat betreft de voedselproductie, maar ook voedsel consumptie en voedselmarkten. Om 's werelds' belangrijke, interrelateerde uitdagingen- voedselveiligheid en bescherming van milieu- aan te kunnen pakken en op te kunnen lossen, moeten land managers en hun private eigendom geholpen worden. Alleen met hulp kan er daadwerkelijk een brug geslagen worden tussen menselijke activiteiten en de natuur. Dit idee vormt de basis van het idee van **ecosysteemdiensten**. Dit zijn de **voordelen die mensen verkrijgen van ecosystemen**, die op hun beurt verscheidene positieve diensten leveren: **leverende diensten**, zoals voedsel en water, **regulerende diensten**, zoals overstromingen en droogtes, **ondersteunende diensten**, zoals grond formatie, en **culturele diensten**, zoals recreatieve, spirituele, religieuze en andere immateriële voordelen.

DE FALENDE MARKT VOOR PUBLIEKE GOEDEREN

Het land van Europa is grotendeels privaat bezit en wordt beheerd door boeren en bosbeheerders. Doordringend marktfalen op het gebied van milieu en natuur komt voort uit het feit dat landbeheer voor landbouw en bosbeheer de capaciteit heeft zowel het milieu te conserveren en te verbeteren als het te beschadigen. Moderne wetenschap en technologie en gemechaniseerde landbouw hebben de kundigheid van de mens om de 'natuur' te manipuleren om voedsel en andere materialen te leveren op een indrukwekkende manier vergroot. Terwijl landbeheerders over het algemeen bewezen hebben dat ze veel meer dan alleen voedsel en materiaal kunnen leveren, hebben ze toch onvoldoende milieu diensten geleverd. Dit terwijl er in de Europese gemeenschap een groeiende roep is om meer natuur en milieu diensten.

Terwijl er goed functionerende, alhoewel imperfecte markten zijn voor de voedsel en vezel keten, zijn er **geen goed functionerende en spontaan ontstane markten voor milieu diensten**. Dit is de reden waarom ze niet worden geleverd in de mate die de gemeenschap zou willen. Als vanzelfsprekend reageren landbeheerders op de (betalende) marksignalen voor voedsel en andere verkoopbare goederen, en hebben ze minder aandacht voor de negatieve effecten van hun activiteiten daar waar geen markten zijn. Ze zullen daarom minder neigen naar het leveren van "goede" goederen zoals habitats, diersoorten en culturele

landschappen, waar niemand voor betaalt, en teveel "slechte" goederen leveren, zoals de vervuiling van de atmosfeer, grond en water, zolang ze niet verplicht zijn te betalen voor de volledige sociale en milieu kosten. Aangezien het hervormde GLB marktgedrag stimuleert, richten Europese boeren steeds meer hun aandacht op zaken die hen geld opbrengt, en steeds minder op zaken die geen geld opleveren, zoals de natuur. De onvoldoende levering van deze landelijke, milieu diensten is dan ook een klassiek voorbeeld van doordringend marktfalen en is zeer moeilijk op te lossen. Dit komt ook doordat de genoemde diensten extreem **uiteenlopend** en divers zijn en een hoog in **aantal** zijn (ze representeren een groot percentage van het Europese land). Bovendien zijn ze **complex**, met sterke interacties tussen biodiversiteit, landschap en grond, water en atmosferische kwaliteit. Ook zijn ze in sterke mate verwant aan landbouw en bosbouw. Een nieuwe aanpak is daarom van groot belang.

Een constructieve manier om tot deze aanpak te komen is om dit marktfalen te beschouwen als publieke milieudiensten die geleverd kunnen worden door voldoende gestimuleerde landbeheerders. Om dit te kunnen realiseren, moet een duidelijke definitie opgesteld worden die uitlegt wat bedoeld wordt met de gewenste diensten en moet er een schatting gemaakt worden van hun waarde en van de kosten om deze te leveren. Dit brengt ons tot de beleidsinstrumenten die de condities en passende structuren kunnen creëren om de levering te waarborgen. **Als de vraag voor milieu diensten op een effectieve wijze gecreëerd wordt, dan zullen de private actoren waarborgen dat het aanbod volgt.**

Probleem is dat het inschatten van de waarde van ecosysteem diensten controversieel is en zeer ingewikkeld. Sommigen geloven niet dat het gedaan kan worden. Anderen denken dat de waarde oneindig is. Wat de moeilijkheden ook zijn in het inschatten van de waarde, alle beschikbare studies die een poging hebben gewaagd, wijzen erop dat de waarde wel eens kolossaal zou kunnen zijn, en **dat verlies aan (economisch) welzijn** door de degradatie van ecosysteemdiensten enorm is. Bijvoorbeeld, één studie schat in dat de waarde van jaarlijkse globale stromen van 16 ecosysteem diensten opliepen tot US\$ 16-54 triljoen, waarvan 1/3de afkomstig is van 11 'aardse' ecosystemen. De studie van de Verenigde Naties (UNEP) en de Wereldbank "UN Millenium Ecosystem Assessment" geeft aan dat 60% van de ecosystemen aan het degraderen is of op een onduurzame manier gebruikt worden en betoogt verder dat nog ernstigere negatieve effecten op de capaciteit van ecosystemen om verdere diensten te leveren in het verschiet liggen, en dat het daarom absoluut noodzakelijk is om nu gedegen maatregelen te nemen. De TEEB studie – "the Economics of Ecosystems and Biodiversity" suggereert dat het verlies aan welzijn door biodiversiteitsverlies van aardse ecosystemen zo'n 50 miljard euro opmaakt, of net onder 1% van het BBP, maar dat het zou kunnen oplopen tot 14 triljoen euro, of 7% van het geschatte BBP in 2050.

De uitkomsten van deze studies, met al hun onzekerheden, suggereren dan ook dat de geschatte waarde van milieu diensten van een vergelijkbare orde zouden kunnen zijn als de waarde van conventionele gemeten goederen en diensten in de economie.

DE BELEIDSINSTRUMENTEN

Het is raadzaam om te kijken naar de ervaringen van het GLB, die al jaren geleden is begonnen met het opstellen van criteria voor milieu en natuur bescherming als voorwaarde voor landbouwsteunen die al enige betalingen biedt voor de levering van milieu diensten. Desalniettemin is dit slechts een klein percentage van de totale GLB steun, en er is niet genoeg moeite gedaan om plattelandontwikkelings-programma's te ontwikkelen op basis van objectieve informatie over de vraag naar deze diensten, hun waardes, of de kosten van hun levering. Een oefening in het systematisch waarderen van milieu diensten en hun leveringskosten kan een nuttige rol spelen in de toekomstige hervormingen van het GLB en kan betere informatie verschaffen voor de toekomstige beleidsbeslissingen.

Het huidige EU beleid bevat geen instrumenten die op systematische wijze de levering van publieke milieu goederen insluiten. Het RISE Rapport heeft gekeken naar manieren waarop dit wel bewerkstelligd kan worden.

Een eerste manier is de directe levering door clubs en gemeenschappen, zoals milieu NGOs en natuurclubs, die een variatie aan milieu- en landschapsdiensten bieden door, bijvoorbeeld, de koop of pacht van land en eigendom. De grootste beperking in deze benadering is dat er een maximum zit aan de mogelijkheid voor zulke groeperingen om land te kopen of pachten. Een tweede mogelijkheid is om milieu diensten te in te lijven in commerciële goederen en diensten. Deze dienstenleveringen kunnen natuurlijke, geplande of ongeplande bijproducten zijn van de conventionele commerciële landbouw, of bewust gekozen landbouw systemen zijn (zoals biologische landbouw), terwijl ook dienstenlevering in samenhang met landelijke activiteiten (zoals jacht) mogelijk is.

Nog een manier, en een veel belangrijkere, is om de levering te verzekeren via publieke betalingen. Deze manier is gemeengoed geworden sinds de hervormingen van MacSharry en Fischler steeds meer aandacht hebben geschonken aan beleid dat stimuleert om op een goede manier met het milieu om te gaan. Echter, doordat publieke budgetten steeds meer onder druk komen te staan, is het niet wijs om volledig op deze manier te berusten. Daarom moet er ook gekeken worden naar een andersoortige benadering, die meer uitgaat van het marktmechanisme. Het gaat dan om de levering van de milieudiensten via 'business-to-business' transacties, zoals "cap and trade" (bijv het Europese systeem voor handel in broeikasgasemissierechten), "floor and trade" (het stellen van een bodemprijs voor ecosysteemdiensten) en "offsets". Een laatste optie zou zijn om kansen te vinden om contracten te sluiten tussen de private sector en de landbeheerders. Deze contracten voor dienstenlevering kennen al enkele goede voorbeelden zoals private water bedrijven die contracten aangaan met boeren zodat zij schoner water leveren.

Een tweede belangrijke beleidsvraag is de vraag wie moet betalen voor de levering van publieke goederen. Momenteel is het de Europese burger die betaalt, doordat hij de negatieve gevolgen ondervindt van het marktfalen rondom milieu.

Maar als iedereen nu betaalt voor de negatieve gevolgen, wie moet dan betalen voor het stoppen van dit proces: boeren, voedsel- en bosconsumenten, of belastingbetalers? Hoe kunnen de kosten het beste verdeeld worden om de te

ondernemen acties te kunnen aanmoedigen? Dit zijn belangrijke vragen die de Europese beleidsmaker en -beslisser zich moet stellen voordat het definitieve budget bepaald wordt.

'Europa' en haar burgers bekritisieren de actuele landbeheer sector voor het feit dat landbouw meer broeikasgassen uitstoot dan dat het opvangt. Daarom roept het om de productie van publieke goederen door landbeheerders en de veelvoudige rollen van landbouw, en vraagt zij om een beleidsverandering zodat landbouw beter aansluit bij de doelstellingen van de Europese gemeenschap.

RISE benadrukt dat de Europese landbouw inderdaad een zeer prominente rol kan innemen voor de levering van publieke goederen, zoals het vastleggen van koolstof, het reduceren van CO₂ uitstoot en het verbeteren van landschap. Het houdt vast dat de Pijler 1 steun een vitaal instrument is om de Verdragsdoelstellingen van het GLB te realiseren, maar het staat vast dat betalingen doelgerichter moeten zijn en dat aanvullende maatregelen om het marktfalen rondom milieu genomen moeten worden. Het 'vergroenen' van het GLB is daarom van absolute noodzaak en de EU en haar lidstaten moeten hun verantwoordelijkheden nemen om de juiste beleidsinstrumenten te ontwikkelen om betalingen voor ecosysteemdiensten te verzekeren.

In deze context, zijn de herziening van het EU budget, en de opkomende 2013 EU GLB hervorming belangrijke beslismomenten. RISE en ELO streven ernaar dat de Europese landeigenaar wordt ingesloten in deze besluitvorming. Alleen met de juiste steun kan en zal de Europese landbeheerder een steen bijdragen aan een beter Europees milieu.

> *Fanny van der Loo*

RISE Foundation en ELO

Trierstraat 67

1040 Brussel

Fanny.vanderloo@risefoundation.eu

+32 2 234 30 02

✉

---

1. The Rural Investment Support for Europe (RISE) Foundation, www.risefoundation.eu. Deze stichting wordt voorgezeten door voormalig EU Commissaris voor Landbouw en Plattelandontwikkeling, Dr. Franz Fischler en wordt bestuurd door Corrado Pirzio-Biroli. RISE is opgericht door Franz Fischler, Corrado Pirzio-Biroli, met behulp van de ELO en de Friends of the Countryside (FCS). RISE is een onafhankelijke stichting gericht op de promotie van duurzame landbouw en een levendig platteland. Haar missie is om landelijke gebieden te helpen om de huidige uitdagingen van verstedelijking, globalisering aan te gaan, door het wegnemen van de structurele, economische en culturele barrières die het platteland tegenhouden en door een tegenhanger te bieden tegen de trend van publieke desinteresse in landelijke belangen en de marginalisatie van deze belangen in publieke besluitvorming. RISE fungeert als een denktank die politieke analyses uitvoert en als stichting die projecten financieel steunt. RISE werkt nauw samen met de ELO en is te vinden op hetzelfde adres als het kantoor van ELO: 67, Trierstraat, 1040 Brussel.

Het Rapport is beschikbaar in Engels en Italiaans, en de samenvatting is beschikbaar in Engels, Frans en Italiaans, op de RISE website en in gedrukte vorm. Wenst U een gedrukt exemplaar te ontvangen, wilt U dan zo vriendelijk zijn een e-mail te sturen naar rise@risefoundation.eu of te bellen naar +32 2 234 30 02.

[Ruimtelijke ordening]

Afbakening stedelijk gebied Brugge (R.U.P.)

Sedert 2003 is de administratie van R.O. bezig een compacte en ruimtezuinige afbakeningslijn te trekken rondom de stad Brugge. Na veel touwtrekkerij met de "omliggende burgemeesters" en mits weinig overleg met de betrokken sectoren slaagde de administratie er toch in een plan van stedelijk gebied voor te leggen. Dit compromis - weliswaar opgemaakt tegen de goede ruimtelijke ordening in - werd immers gedwarsboord door de affaire van het "nieuw voetbalstadion". Zonder veel overleg, noch vanuit de administratie noch vanuit de stad Brugge, werden chaotische ruimtelijke toestanden geschapen (bijv. rond Male en Ryckvelde, toevoeging van gebieden in de gemeenten Beernem en Zedelgem). Een nieuw plan wordt nu

in allerijl onderworpen aan een openbaar onderzoek, dat op het einde van april 2010 moet afgelopen zijn.

Het gaat hier dus om meer dan alleen gronden gelegen in Brugge zelf! Ook het westelijke gedeelte van Jabbeke, de St Eloois-wijk van Zedelgem en kleine gebieden uit Beernem, Oostkamp en Damme zijn hierbij betrokken. Van de 778 ha Agrarisch gebied uit het plan zou liefst 465 ha verdwijnen naar andere invullingen zoals bos (162 ha), recreatie (131 ha), reservaat en natuur (91 ha), industrie (45 ha) en nog nader te bepalen (36ha). Alle overblijvende agrarische gebieden krijgen de overdruk "natuurverweving".

Verschillende grondgebruikers hebben een bezwaarschrift ingediend en vragen dat de voorziene vergoeding voor "gebruikersschade" billijk en toereikend zou zijn. Ook betrokken landeigenaars laten hun stem horen en hebben bij de VLM "landbouwgevoeligheidsanalyses" opgevraagd vooral met het oog op het bekomen van voorziene compensaties voor "kapitaalschade". Samen met de plaatselijke vertegenwoordigers van de landbouworganisaties (BB en ABS) staat **Landelijk Vlaanderen** haar lokale leden bij, hoofdzakelijk met het verlenen van adviezen. In deze materie kan onze vereniging immers geen individuele hulp bieden noch gezamenlijke standpunten innemen. Wel zal de Vlaamse Commissie voor Ruimtelijke Orde (VLACORO), ten gepaste tijde, de aldaar ingediende bezwaarschriften nauwgezet analyseren.

Alle nuttige informatie omtrent dit afbakeningsproces is terug te vinden op website: http://www2.vlaanderen.be/ruimtelijk/grup/00100/00118_00002/index.html.

Inschrijvingsformulier voor nieuwe leden

- Ja ik steun Landelijk Vlaanderen vzw en haar doelstellingen. Ik stort mijn bijdrage op rekening nr. 335-0442690-28

Naam

Adres

Tel

Fax

E-mail

LEDENBIJDRAGE (BASISBEDRAG € 60 + € 2/HA)

Aldus stort ik € 60 +

= €

Handtekening

Terug te sturen naar : Landelijk Vlaanderen vzw.

Lambermontlaan 410 - 1030 Brussel - fax 02 217 27 43 - info@landelijkvlaanderen.be

